
Petr

Uhl

Na poli lidských práv

Pane poslanče, přivádí mě za vámi, jako vůdčí osobnosti Výboru na obranu nespravedlivě stíhaných (VONS), otázka, zda tento výbor v kontextu těch právních aktů přijatých Federálním shromáždění, jež se dotýkají Listiny základních práv a svobod, je stále na svém místě, anebo ho už opustil?

(Pokračování na straně 3)

Na poli lidských práv

(Dokončení ze strany 1)

Ponechme stranu onu vůdčí osobnost. U nás ve Výboru na ochranu nespornost velkých státních nemovitostí žádné volné orgány a jsme si všichni rovni. Po listopadové revoluci jsme mnohokrát diskutovali o naší další naději práce, o naší další činnosti. Rozhodli jsme se, že VONS nerozpuštíme. Vidíme ho totiž jako politiku pro budoucnost. Zábýváme se nekterými případy z doby před listopadem 1989. Jed o lidi, kteří se dopouštili násilné trestné činnosti, ale ta byla určité způsobilá. Tak se stalo, že lidé ide dostali nepřiměřeně vysoké tresty. Snažím se tedy, aby jim byl trest snížen. Kromě toho se zabýváme ještě některými případy ze současnosti, když se nám zdá, že chování policie neodpovídá zákonnému. Upozorňujeme na to zejména prokuraturu a jiné státní orgány.

Dal vám za pravdu?

Někdy dáte, VONS se chce i nadále zabývat případy policie a justice svévolně i případy odsuzování za trestné činy, které by v demokratické společnosti neměly být trestnými.

Neměli, ale mohou být. Dejme tomu, kdyby došlo k uvážení člověka za výřiznictví, které by mělo politicky podléhat...

Nebo kdyby byl někdo odsuzován za nějaký ztýl Václavu Havlovi (osobně takový případ jsme měli, šlo o jednoho z členů komunistické strany na severu Čech, který byl ve vazbě a za několik dní se vzal), zkrátka došlo-li k nepřiměřenému, důchodu zákona neodpovídajícímu rozhodnutí justičních orgánů, tak intervenujeme.

Čím to je, že o tom veřejnost neví?

Mý takové aktuální případy neféšně obvykle zveřejňujeme, nýbrž cestou upozornění prokurátorovi. Ostatně, spočítáme je na prstech jedné ruky.

Není to škoda, že veřejnost o vaší nesporné záslužné činnosti není informována?

Namyslím, některé záležitosti ostatně féšně veřejně. Nazítelkám jsme se byli na očích veřejnosti. Vždyt zvažujeme případ od případu, což je nutné veřejně ventilovat. Dodávám, že VONS se nikdy nezabýval nikým než trestním postihem, odsuzováním za trestné činy a policejní represí v souvislosti s trestním řádem a s některými zákony a SNE.

A otlázky pracovní diskriminace?

Ty nikdy nebyly napříč našeho výboru, nezaváděl bychom to. Znamenalo by to pro nás ohromné přelížení. Spíše si myslím, že by to mělo být doménou Charity 77. Tam odpovídám na vaši otázku o vztahu VONS k zákonům, které se dočkaly Listiny.

Když už se zmíníte o Chartě 77, jak je to vlastně z vašeho hlediska, jako jejího spoluzakladatele a signatáře, pokud jde o klíčový zámeť a cíl Charty přivést tento stát do souladu s mezinárodními závazky v oblasti lidských práv? Reklate, naplňují, nenaplňují se od listopadu 1989 tyto zámeť?

Základní zámeť Charty 77, aby právní řád byl sádně ve všem mezinárodním páku a dohodám, které se týkají lidských práv, a aby také praxe odpovídala těmto úmluvám, tak, tento základní zámeť se podle mého názoru, daří naplňovat. Včetně občanských, politických, sociálních a kulturních práv a z nedávka konvencí v rámci OSN i v rámci evropských.

V čem vidíte pokrok?

Československo se stalo, jak známo, členem Rady Evropy a podmínkou našeho členství je, abychom do jednoho roku od vstupu do Rady, tj. do 21. února 1992, přijali také vnitřní, nikoliv jen parafovali, do čes. právního řádu Evropskou úmluvu o lidských právech. V ní je zakotvena mezinárodně směřující k tomu, aby lidská práva byla zajišťována. Podobně je to v Helsinském protokolu. Z toho je snad patrné, že směřujeme k souladu, sádnosti našeho právního řádu s možná i rodinnými právními akty o lidských právech. A výřizným možkem na této cestě bylo přijetí Listiny základních práv a svobod Federálním shromážděním.

Je známo, že jste se na tvorbě této Listiny velmi angažovali. Co vám, přišel jste před jejím přijetím s řadou závažných připomínek, návrhů a změn. Je to dobrý doklad?

Pokládám Listinu za skutečně dobrou dokumentaci, která nás zavazuje, abychom do konce tohoto roku tv. zákony a jiné právní normy, které jsou v rozporu s touto Listinou, novelizovali tak, aby s ní byly v souladu.

A pokud se novelizovat nebudou?

Zpracování návrhů...

Což patří ovšem i o lustracím zákonu, ne?

Jistě, pokládám ho – a nejsem sám – za krok, ze kterého přelížení zákonu je v mém rozporu s Listinou základních práv a svobod. Kterou FS přijalo.

Zajímavé, na jedné straně FS přijalo zákon odpovídající mezinárodním závazkům a na druhé je tu jiný zákon, jenž je v rozporu s těmito závazky.

Trochu vás doopravím. Listina není zákon. Je to nadstátní norma, to znamená, že jsme jako parlament přímou předludkovali, že v přijetí ustává, to už se stáje dohadujeme ze státoprávního hlediska) bude Listina základních práv a svobod součástí této ústavy. Všechny zákony, které jsme přijali před tím, musí být upraveny podle této Listiny. Záhy zákon i později přijatý, a to ani ustávi zákon a ustávi sama, nesmí ji odporovat.

Chapu, ale není mi jasné, zda stanoviska Rady Evropy ve Štrasburku podle, jasněji užně, že došlo přijetím tzv. lustracím zákona k porušení základních lidských práv a svobod, bude pro čs. zákonodávce závazné.

Takové stanovisko Rady by mělo být pro čs. zákonodávce závazné. Pokud chceme dále zůstat členy Rady, Ovšem ČSFR jako suverenní stát nemusí být členem Rady Evropy, ale pokud chce jím být, tak nutně bude muset ke stanovisku Rady a k justičnímu zákonu přihlídnout.

Jenže, máme takovou právní normu, která by tento stát k nečlenu lustracím zákonu zavazovala?

Taková norma existuje, a sice FS přijala naši vstup do Rady Evropy a tím se zavázalo, respektive, mechanismus, který v Radě platí. Zavázalo se, jak jsme už o tom hovořili, že do roka přijme Evropskou úmluvu o lidských právech a bude jí respektovat.

A co když nebude?

Ráde Evropy nemůže nějakou sítou, třeba exakcionickou, přinutit Československo ke změně lustracím zákona. Muže rru dat pouze doporučení. Ale jde o tak silný morální tlak, že k těmto doporučením neze nepřiblídnout, norepsektovat je.



Jinak je členství ČSFR v Radě Evropy ohroženo.

Přesně tak. To by byla jediná „sankce“, kterou Rada disponuje. Když vás tak poslouchám, Kladu si otázku, kdo je vlastně vaším spojencem v tomto úsilí o nápravu věci veřejných, občanských, v tom úsilí, které jste tak důrazně vyjádřili ve svém vystoupení na půdě FS?

Napohled to vypadá tak, jako byste byl sám voják v poli...

Sám voják v poli rozhodně nejsem. Ostatně, tento tzv. lustracím zákon prošel jak ve Štrasburku lidu, tak ve Štrasburku národu, jen těsnou většinou hlasů, dli mými spojenci jsou všichni ti, kteří hlasovali proti, nebo bojkotovali hlasování, anebo se jej zdrželi. Mými „spojenci“ jsou v parlamentu však i ti, kteří sice z určitých obav zvedli pro tento zákon ruku, ale z důvodu jakési politické učenosti...

Jakási falešná politická solidarita... Jako za dřívějšího režimu.

Ano, ano, ano, ještě dříve, jako za první republiky, je to viditelná a pochopná stránka disciplíny, které se nejvíce projevuje u soudanských právicových stran.

O tenz. mluvíme. U nevázaných poslanecku k tomu přihlížejte ještě strach z toho, že budou-li hlasovat proti přijetí zákona, mohou být nařčení, že obtahují „šestáčky“, konfidenty. A často jde o lidi, jejichž minulost není zrovna alabastrová. Vypadá to, že jsme na tom dost špatně. Jeden poslanec, který m. poděkovat za můj projev (sám nevystoupil), se aspoň hlasově ní zdížel...

Proč říkáte, jsme na tom dost špatně?

Protože jsou poslanci, kteří v rozporu se svým předsádekem a svědomím nevystoupili s nčím podobným třeba jako ja. Zda se mi, jakoby někdo ztáčel odvahy. Jakkdy nastupovala atmosféra strachu a obávám se, zda není živnou půdou pro nějaký jiný, tentokrát právmo vyvolání us.

Zřejmě jste ve shodě s Levou Alternativou, jejíž jste spoluzakladatelem.

Na poslední její tiskové konferenci byl jsem přijemně překvapen, když jeden z mých kolegů, ing. Vraný, objasnil v kondenzované podobě náš program. Zhotožnuji se s ním. Je to levicový program a, nevzhám jici, socialistický. Jinak se, i pro nedostatek času, činnosti. Levé alternativy neúčastním.

A když už jsme u levicových organizací, někdy to vypadá tak, jako by poslanci za KSČM a vůbec, tato strana neměla právo se k lidským právním věcím vyjadřovat...

Promiňte, teď vy, že já vás přeusťuji, ale vim, co droze vědet. Nuže, i kdybych nebyl levicový, tak bych tuž, co těmto evicovým set. KSČM má právo vystupovat se svým programem a má plně právo se zabývat občanskými právy, a to tím spíše, jak se mi zdá, že právě, jeřimoz' členské jsou obětí diskriminace, což naznačuje i onen lustracím zákon. Pokud jde o lidské práva, jsem ochoten susobit skřimkly, tak jako jsem byl ochoten galych dvacet let, téměř denně, spolupracovat v této oblasti s Václavem Bendou, který má, včez názory, jaké má dnes. Rovněž i já jsem sycpe naznímal a přesto jsme dokázali spolupracovat na poli lidských práv. Vim, zátež vaše strany je už od roku 1929, ve mně z náhá a nejsem si jist, mohu se ovládnout, zda se jí podarí uplatnit se v čs. nebo českém politickém spektru jako výrazná levicová síla, která úřspěje k demokratizaci společnosti, k sociální spravedlnosti, nebo k zabudování nejnepohodlnějších sociálních důstojek ekonomické reformy.

Pane poslanče, neupírám vám právo na omyl ve vašem soudu o KSČM...

Všoborně, takže můžeme nadále diskutovat, polemizovat i o tom, zda budete výmnou stranou. Budu se na to těšit. Děkuji vám za rozhovor.